

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
ob odprtju
61. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA**

Gornja Radgona, 26. avgust 2023

Velja govorjena beseda.

*Spoštovane gospe in gospodje,
spoštovani prireditelji in visoki gostje iz Slovenije in tujine,
spoštovane kmetice in kmetje,
drage obiskovalke in obiskovalci sejma Agra.*

Hvaležna sem vam za povabilo in izkazano čast, da spregovorim ob odprtju 61. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma Agra. Čestitam vam za dolgoletno tradicijo, predano delo in vizijo, ki so sejem ustoličili kot enega od najpomembnejših vsakoletnih kmetijsko-živilskih dogodkov v tem delu Evrope.

S predstavitvijo raznolikosti vaše odličnosti ta »praznik zemlje, stroke, posla in srca«, kot ga imenujete, krepi ugled slovenskega kmetijstva v svetu in obenem našim kmeticam in kmetom ponuja okno v svet ter nove priložnosti za razvoj in sodelovanje. 1.700 razstavljalcev iz 35 držav je zavidljiv dosežek, ki potrjuje prepoznavnost sejma v tujini, pritrjuje pomembnosti mednarodnega sodelovanja na področju kmetijstva in živilstva ter izmenjavi znanj in dobrih praks. Sejem poteka v prijetnem, domačem vzdušju, kar sem doživela že lani, zato sem z veseljem spet prišla med vas.

Letošnji sejem poteka v mednarodnem letu prosa, ki ga je razglasila Generalna skupščina Organizacije združenih narodov, zato med nami še posebej toplo pozdravljam veleposlanico Republike Indije, ki je letošnja država partnerica in je bila pobudnica razglasitve tega mednarodnega leta. Slovenijo in Indijo povezuje dolgoletno prijateljstvo in zavezanost k trajnostnemu razvoju, spoštovanju in ohranjanju okolja, še posebej prsti, ki je največji ekosistem na kopnem, pa tudi bogata in raznolika tradicija kmetijstva in pridelave živil. Vaša ekselencja, hvala, ker je Indija sprejela naše vabilo.

Spoštovane gospe in gospodje,

žal letošnji sejem sovpada z obdobjem po najhujših poplavah v zgodovini Slovenije, ki so prizadele dve tretjini države, in s posledicami številnih ekstremnih vremenskih

pojavov in ujm, ki smo jih doživeli v letošnjem poletju. Celo tornada, ki je v Sloveniji izjemno redek in nenavaden pojav.

Vse to nas – žal na zelo krut način – opominja, da se naše podnebje in z njim svet, kot ga poznamo, spreminjata.

To pomeni, da se bomo morali spremeniti tudi mi in naše navade.

O tem bi želela spregovoriti danes in izpostaviti tri ključne poudarke:

- **prvič:** *kmetijstvo ni zaviralec sprememb, temveč ključni akter napredka in blaginje družbe, zato verjamem v vodilno vlogo kmetov in kmetic pri spremembah na bolje in iskanju trajnostnih rešitev in prilagoditev na posledice podnebnih sprememb;*
- **drugič:** *odprava posledic poplav in obnova morata od začetka teči z roko v roki s trajnostnim razvojem in vključevati ukrepe za prilagoditev na podnebne spremembe – tej strateški viziji mora slediti država in pri tem pomagati ljudem in lokalnim skupnostim;*
- **tretjič:** *ena od ključnih nalog kmetijstva je preskrba s hrano, kar je tudi moja vsebinska prioriteta, zato vam želim predstaviti Predsedničin forum, ki bo posvečen prehranskim verigam v kontekstu globalnih in lokalnih izzivov, med katerimi so posledice podnebnih sprememb.*

Spoštovane kmetice in kmetje,

odrasla sem v Mekinjah pri Kamniku, na podeželju. Od ranega otroštva od blizu opazujem vaše trdo delo ter delo ljudi na podeželju. Videla sem, koliko vložena truda je potrebna za nekaj kilogramov krompirja. Videla sem bolečino in žalost, ko narava ali hipna človeška napaka celoletni trud uničita v trenutku. Videla sem srečo in hvaležnost, ko so ljudje drug drugemu pomagali, da se je pridelek obnovil in življenje na podeželju nadaljevalo. Ljudje na podeželju ste vedno znali pomagati in poskrbeti drug za drugega. To so dragoceni spomini in izkušnje, ki so me zaznamovale za vse življenje. Hvaležna sem staršem in našim sosedom za ta solidarnostni in čuječ pogled na svet.

Pogosto slišimo, da kmetijstvo s svojimi tradicionalnimi vrednotami in neprilagodljivostjo ni v koraku s časom in je kot tisti starec na koncu vasi, ki nerga in se trmasto upira spremembam.

To je nepošteno in nespoštljivo. Brez iznajdljivih ljudi, ki so pred 12.000 leti začeli obdelovati zemljo na enem mestu, iz česar so kasneje nastale prve stalne naselbine in civilizacije, naše družbe morda sploh ne bi bilo.

Z nastankom kmetijstva se je začelo novo poglavje razvoja civilizacije, zato trdno verjamem v vodilno vlogo kmetov in kmetic pri spremembah na bolje in iskanju trajnostnih rešitev ter prilagoditev na posledice podnebnih sprememb.

Iz srečanj na terenu in pri meni v Predsedniški palači vem, da se te odgovornosti zavedate. Brez vas teh sprememb ne bo. Ste nepogrešljivi v tem procesu in zato si od začetka mandata prizadevam, da bi imeli aktiven odnos in dinamičen dialog o tej temi. Zavedam se, da se v marsičem še ne strinjamo, vendar se tega ne bojim, saj verjamem v moč dialoga in v ljudi, ki nam je mar za našo prihodnost.

Prilagajanje na podnebne spremembe in njihove posledice je nekaj, s čemer se soočamo že dlje časa. Razumem različne vidike in pomisleke. Imamo jih vsi. Obsojam pa zanikanje tega pojava in dezinformacije, ki se širijo o podnebnih spremembah in vzrokih zanje – žal tudi s strani nekaterih vidnih posameznikov, ki se ne zavedajo svoje odgovornosti do ljudi in narave. Takšna ravnanja so nevarna. Morda danes ali jutri tega še ne bomo zaznali, čez 10 let pa. In tedaj, se bojim, bo že (pre)pozno.

Kmetice in kmetje ter ljudje na podeželju ste od nekdaj znali pozorno opazovati naravo in spremembe. Te, ki smo jim priča v zadnjem obdobju, niso enkraten pojav. Dolgotrajna sušna obdobja, izguba rodovitnosti prsti, pozebe in vremenske ujme so čedalje pogostejše in imajo velik vpliv na kmetijstvo.

Te dni intenzivno odpravljamo posledice nedavnih katastrofalnih poplav, začenja se obnova na dveh tretjinah naše domovine. Pozdravljam družbeno in politično složnost, ki jo hrani človeški čut solidarnosti, in jo vidim kot dobro izhodišče za projekt obnove po poplavah. Iz srca se zahvaljujem vsem, ki ste priskočili na pomoč pri odpravljanju posledic s svojimi traktorji, drugo mehanizacijo ali le z golimi rokami in lopato. Ste dobri ljudje.

Vseh posledic poplav še ne moremo realno oceniti, menim pa, da bo odpravljanje dolgotrajno in utrujajoče za vse, zato nikakor ne smemo pozabiti na složnost v teh dneh, mesecih, ponekod verjetno letih, in ne smemo pozabiti tudi drug na drugega. Predvsem pa se moramo zavedati, da moramo zaradi obsežnosti posledic marsikaj začeti povsem na novo. Ker začenjamo na novo, pozivam, da je obnova v celoti skladna s načeli trajnostnega razvoja in da bo vključevala ukrepe za prilagoditev na podnebne spremembe. Ko bomo torej ljudem, ki so izgubili domove, gradili nove hiše, tega, prosim, ne počnimo na hitro in na pamet. Vsi si zaslužimo bolje. Razmišljati moramo širše: o varni umeščenosti v prostor, o protipotresnih in protipoplavnih ukrepih, o možnostih za pridobivanje energije iz obnovljivih virov ...

Kot država in odgovorna družba ljudi in lokalnih skupnosti ne smemo pustiti na cedilu. Poplavsna obnova ob upoštevanju podnebnih sprememb mora biti s strani države jasno in strateško zastavljena in vodena, dobro koordinirana ter utemeljena na vsem doslej zbranem znanju o naravi in spremembah v podnebnju. Gre za preživetje in pozivam vse, da sledimo temu cilju.

Le tako si bomo zagotovili prihodnost in bomo lažje naslovili tudi druge izzive, ki so neposredno ali posredno povezani s posledicami podnebnim sprememb ali drugih globalnih pojavov v družbi.

Eden od teh izzivov, ki je neposredno povezan s kmetijstvom, so prehranski sistemi. Za naslednje desetletje je po mojem mnenju ključno, da najdemo način, kako pridelati dovolj kakovostne hrane, da bomo manj odvisni od uvoza in različnih ekonomskih

tveganj, predvsem pa, da bomo vse to znali in zmogli doseči tudi v ekstremnih vremenskih razmerah.

Govorim o trajnostnem, sonaravnem razvoju na vseh področjih življenja. To vidim kot bistvo, iz katerega je nastalo kmetijstvo: razumevanje narave in poznavanje njenih naravnih procesov, domiselnost pri iskanju rešitev za izzive ter spoštljivosti do živih bitij in planeta, ki si ga delimo z njimi.

Sredi oktobra s sodelavci pripravljamo drugi Predsedničin forum, na katerem bomo z različnimi strokovnjaki in predstavniki kmetijstva iskali ključna priporočila za ukrepe na področju trajnostne preobrazbe prehranskih sistemov in doseganja prehranske suverenosti. Nekatero paneliste vidim med občinstvom in zelo sem vam hvaležna, da ste sprejeli moje vabilo.

V 21. stoletju imamo ljudje dovolj znanja in védenja, da z nekaj inovativnimi spremembami naših že preveč zakoreninjenih navad bolje zaščitimo okolje in sebe pred posledicami podnebnih sprememb in jih tudi upočasnimo, kolikor je v naši moči.

In te moči je veliko. Vidim jo v vas, spoštovane kmetice in kmetje, verjamem v vaše sposobnosti in inovativnost. Sedaj smo na kritični točki, ko so posledice podnebnih sprememb čedalje bolj krute in vidno vplivajo na kakovost našega življenja in hrane.

Na območjih, kjer primanjkuje vode, potrebujemo namakalne sisteme. V krajih, ki jih je že tolikokrat prizadela pozeba, potrebujemo sistem oroševanja. Pridelke moramo zaščititi s protitočnimi mrežami. Pridelovanje lahko znatno izboljšamo z rastlinjaki. Več pozornosti moramo nameniti uporabnosti deževnice, kjer je to le mogoče. Bolj moramo izkoristiti obnovljive vire energije, ki so nam v Sloveniji na voljo – les, voda, veter in sonce – in se postopoma odreči fosilnim gorivom. Seveda pa potrebujemo tudi zdravo in rodovitno prst, ki je živ ekosistem in brez katerega ni kmetijstva. Kljub trpežnosti se prst izčrpava, obnova pa traja zelo dolgo.

Želim si, da se o tem pogovorimo na Predsedničinem forumu, razmislimo o primernih priporočilih in jih ob pomoči Vlade Republike Slovenije tudi implementiramo. Ne želim, da bi bil forum še eno srečanje v vrsti tistih, ki se odražajo v enostranskem dajanju navodil, ki jim morate kmetice in kmetje nato slediti.

Ne gre namreč za navodila. Kmetice in kmetje pri trajnostnem razvoju ne smete biti prepuščeni sami sebi. Država mora skupaj z vami – vašim znanjem in izkušnjami – sooblikovati usmeritve trajnostnega razvoja ter ustrezno podpirati dobre prakse. Govorim o sinergiji vizij, različnih znanj in izkušenj, ki je usmerjena v isti cilj. Pri tem vas prosim za sodelovanje in vas že sedaj vabim, da mi pošljete predloge, ki jih bomo s sodelavci preučili. Prijazno vabljeni tudi k branju dokumenta Rodovitna prst za dobro kmeta in okolja, v katerem je zbranih več informacij in smernic za ohranitveni način kmetijstva.

Spoštovane gospe in gospodje,

pred nami so pomembni izzivi. Odločitve o prihodnosti ne bodo lahke, nujno pa je, da izberemo pravo pot. Verjetno bo daljša in težja, vendar je edina, ki nas vodi v prihodnost, kakršno si želimo.

Hvala za vašo pozornost.